

Sanctus Doctor: Videte quid dicat, non taceat pupilla oculi mei, & aliquando pupilla oculi clamat ad Deum, utique si clamat lingua, clamat non pupilla oculi; sed quomodo clamamus in cordibus nostris, quando cum gemitu

Deum deprecamur, sic & quando lacryme ad Deum funduntur: Taceat lingua, amen pupilla fundens lacrymas ob iniquam sibi factam fortius, & validius clamat, quam lingua vociferans.

CAPUT VII.

I. T conveniunt ad eum Pharisei, & quidam de Scribis, venientes ab Ierosolymis. 2. Et cum vidissent quosdam ex discipulis ejus communibus manibus, id est, non totis manducare panes, vituperaverunt. 3. Pharisei enim, & omnes Judæi, nisi crebro laverint manus, non manducant, tenentes traditionem seniorum. 4. Et à foro, nisi baptizentur, non comedunt, & alia multa sunt quæ tradita sunt illis servare, baptismata calicum, & urceorum, & aramentorum & lectorum. 5. Et interrogabant eum Pharisei, & Scribæ, quare discipuli tui non ambulant juxta traditionem seniorum, sed communibus manibus manducant panem? 6. At ille respondens, dixit eis: Bene prophetavit Isaias de vobis hypocritis, sicut scriptum est: Populus hic labiis me honorat, cor autem eorum longe est à me. 7. In vanum autem me colunt docentes doctrinas, & præcepta hominum. 8. Relinquentes enim mandatum Dei tenetis traditionem hominum, baptismata urceorum, & calicum, & alia similia his facitis multa. 9. Et dicebat illis: Bene irritum facitis præceptum Dei, ut traditionem vestram servertis. 10. Moyses enim dixit: Honora patrem tuum, & matrem tuam: & qui maledixerit patri, vel matri, morte moriatur. 11. Vos autem dicitis, si dixerit homo Patri, & Matri, Corban, (quod est donum) quodcumque ex me tibi profuerit. 12. Et ultra non dimittitis eum quicquam facere patri suo, aut matri. 13. Rescindentes verbum Dei per traditionem vestram: quam tradidistis, & similia hujusmodi multa facitis. 14. Et advocans iterum turbam dicebat illis, Audite me omnes, & intelligite. 15. Nihil est extra hominem introiens in eum, quod possit eum coinquinare: sed quæ de homine procedunt, illa sunt quæ communicant hominem. 16. Si quis habet aures audiendi, audiat. 17. Et cum introisset in domum à turba, interrogabant eum discipuli ejus parabolam. 18. Et ait illis: sic & vos imprudentes estis: non intelligitis, quia omne extrinsecus introiens in hominem, non potest eum communicare? 19. Quia non intrat in cor ejus, sed in ventrem vadit, & in secessum exiit, purgans omnes escas? Dicebat autem, quoniam quæ de homine exeunt, illa communicant hominem. 21. Ab intus enim de corde hominum malæ cogitationes procedunt, adulteria, fornicationes, homicidia. 22. Furta, avaritiæ, nequitia, dolus, impudicitia, oculus malus, blasphemia, superbia, stultitia. 23. Omnia hæc mala ab intus procedunt, & communicant hominem. 24. Et inde surgens abiit in fines Tyri, & Sydonis, & ingressus domum, neminem voluit scire, & non potuit latere. 25. Mulier enim statim ut audivit de eo, cujus filia habebat Spiritum immundum, intravit, & procidit ad pedes ejus. 26. Erat enim mulier gentilis, Syrophænisæ genere. Et rogabat eum ut dæmonium eiceret de filia ejus. 27. Qui dixit illi, sine prius saturari filios: non est enim bonum sumere panem filiorum, & mittere canibus. 28. At illa respondit, & dixit illi: utique Domine; nam & canelli comedunt sub mensa de micis puerorum. 29. Et ait illi: Propter hunc sermonem vade, exiit dæmonium à filia tua. 30. Et et cum abiisset domum suam, invenit puellam jacentem supra lectum, & dæmonium exiisse. 31. Et iterum exiens de finibus Tyri, venit per Sydonem ad mare Galilææ inter medios fines Decapoleos. 32. Et adducunt ei surdum & mutum: & deprecabantur eum ut imponat illi manum. 33. Et apprehendens eum de turbâ secusum, misit digitos suos in auriculas ejus, & expuens, tetigit linguam ejus. 34. Et suspiciens in cælum, ingemuit, & ait illi: Ephetha, quod est adaperire. 35. Et statim aperta sunt aures ejus, & solum est vinculum linguæ ejus & loquebatur rectè. 36. Et præcepit illis ne cui dicerent. Quando autem eis præcipiebat, tanto magis plus prædicabant. 37. Et eò amplius admirabantur, dicentes: Bene omnia fecit & surdos fecit audire, & mutos loqui.

ARGV.

ARGVMENTVM cum Remissionibus.

Primò, Vers. 1. Christus pharisæorum criminationes, quod à postoli non lot manibus manducant, in ipsos Phariseos eorum criminibus objectis retorquet: Quod explicavi tom 4. cap 3 & supra Mat. c. 15. q. 1. 2. & 3.

Secundò, Vers. 24. Narrat Evangelista, quod Christus abiit in fines Tyri & Sydonis, &

Tertiò, Vers. 31. Venit ad mare Galilææ inter medios fines Decapoleos, surdo & muto auditum, & loquelam restituit. explicavi tom. 4. cap. 3.

Quæ omnia explicavi citatis locis appositis, explicato Textu Marci.

CAPUT VIII.

I. N diebus illis iterum cum turba multa esset, nec haberent, quod manducarent: convocatis discipulis, ait illis. 2. Misereor super turbam. quia ecce jam triduo sustinent me, nec habent quod manducent. 3. Et si dimisero eos jejunos in domum suam, deficient in via: quidam enim ex eis de longè venerunt. 4. Et responderunt ei discipuli sui. Unde istos quis poterit hæc saturare panibus in solitudine? 5. Et interrogavit eos: quot panes habetis? quidixerunt, septem. 6. Et præcepit turbæ discumbere super terram. Et accipiens septem panes, gratias agens, fregit, & dabat discipulis suis, ut apponerent, & apposuerunt turbæ. 7. Et habebant panes paucos. Et ipsos, benedixit, & jussit apponi. 8. Et manducaverunt, & saturati sunt: & sustulerunt, quod superaverat de fragmentis septem sportas. 9. Erant autem, qui manducaverant, quasi quatuor millia: & dimisit eos. 10. Et statim ascendens navim cum discipulis suis, venit in partes Dalmanutha. 11. Et exierunt Pharisei, & cœperunt conquirere eum: quærentes ab illo signum de cælo tentantes eum. 12. Et ingemiscens Spiritu, ait: Quid generatio ista signum quærit? Amen dico vobis si dabitur generationi isti signum. 13. Et dimittens eos, ascendit iterum navim, & abiit transierum. 14. Et obliti sunt panes sumere & nisi unum panem non habebant secum in navi. 15. Et præcipiebat eis, dicens: Videte, & cavete à fermento Phariseorum, & fermento Herodis. 16. Et cogitabant ad alterutrum, dicentes: quia panes non habemus. 17. Quo cognito, ait illis Jesus: Quid cogitatis, quia panes non habetis: nondum cognoscitis nec intelligitis: adhuc cæcaturum habetis cor vestrum? 18. Oculos habentes, non videtis: & aures habentes non auditis: nec recordamini. 19. Quando quinque panes fregit in quinque millia: quot cophi nos fragmentorum plenos sustulistis? dicunt ei duodecim. 20. Quando & septem panes in quatuor millia, quod sportas fragmentorum tulistis? & dicunt ei, septem. 21. Et dicebat eis: Quomodo nondum intelligitis? 22. Et veniunt Berthæsaïdam: & adducunt ei cæcum, & rogabant eum ut illum tangeret. 23. Et apprehensâ manu cæci, eduxit eum extra vicum: Et expuens in oculos ejus imposuit manus suas, & ait illi: Vide. 24. Et aspiciens, ait: Video homines sicut velut arbores, ambulantes. 25. Deinde iterum imposuit manus super oculos ejus & cœpit videre, & resti utus est: ita ut clarè videret omnia. 26. Et misit illum in domum suam, dicens: Vade in domum tuam: etsi in vicum introieris, nemini dixeris. 27. Et egressus est Jesus, & discipuli ejus in Castella Cæsaræ Philippi: & in via interrogabat discipulos suos, dicens eis: Quem me dicunt esse homines? 28. Qui responderunt illis, dicentes: Joannem Baptistam, alii Eliam, alii verò unum quasi de prophetis. 29. Tunc dicit illis, vos verò, quem me esse dicitis? Respondens Petrus ait ei: Tu es Christus. 30. Et comminatus est eis, ne cui dicerent de illo. 31. Et cœpit docere eos, quoniam oportet filium hominis pati multa, &

Sylveira in Evang. Tom. VI.

Cc 2 repro =

reprobari à senioribus, & à summis sacerdotibus, & Scribis, & occidi, & post tres dies refu gere. 32. Et palam verbum loquebatur. Et apprehendens eum Petrus, cepit increpare eum. 33. Qui conversus, & videns discipulos suos comminatus est Petro, dicens: Vade retro me Satana, quoniam non sapi quæ Dei sunt, sed quæ sunt homi, num. 34. Et convocata turbâ cum discipulis suis, dixit eis: Si quis vult me sequi, denegat semetipsum: & tollat crucem suam & sequatur me. 35. Qui enim voluerit animam suam salvam facere, perdet eam: qui autem perdidit animam suam propter me, & evangelium, salva n faciet eam. 36. Quid enim proderit homini, si lucretur mundum totum, & detrimentum animæ suæ faciat? 37. Aut quid dabit homo commutationis pro anima sua? 38. Qui enim me confu fuerit, & verba mea in generatione istâ adulterâ, & peccatice; & filius hominis confundetur cum venerit in gloriâ Patris sui cum Angelis sanctis. Et dicebat illis; Amen dico vobis, quia sunt quidam de hîc stantibus qui non gustabunt mortem, donec videant regnum Dei veniens in virtute.

ARGUMENTVM cum Remissionibus.

Primò, Vers. 1. Christus D. septem panibus pascit quatuor millia hominum explicavi tomo 4. cap 4.

Secundò, Vers. 15. Præcipit cavere à Pharisæorum fermento; de quo dixi sup Mar. 16. q. 1. & 2.

Tertiò, Vers. 22. Curat cæcum; qui videbat homines sicut arbores ambulantes, de quo in præsentî dicam.

Quartò, Vers. 31. Prædicat suam passionem & mortem; Petrumque illi obstitentem, quasi Satanam rejicit; quod explicavi tom 4. cap 6.

Quintò, Vers. 34. Præcipit cuilibet tollere crucem suam, & animam salvam facere, & simul quod sunt quidam stantibus, quid non gustabunt mortem, donec videant filium hominis in gloria. explicavi tom 4. c. 7. & supra c. 16. Mar. q. 6. & 7.

Quæ omnia explicavi citatis locis appposito D. Marci.

Cæcus videns homines ambulantes velut arbores.

Marc. 8. n. 22. Et veniunt Bethsaidam, & adducunt ei cæcum, & rogabant eum, ut tangeret illum.

Num. 23. Et apprehensâ manu cæci, eduxit eum extra vicum, & expuens in oculos ejus impositis manibus suis, interrogavit eum, si quid videret.

VERSIONES.

Arabicus n. 23. Obtulerunt ei cæcum. Syrus n. 24. Eduxit eum extra pagum. Arabicus. Interrogavit eum, quid vides? Persicus. Et salivæ suæ parum injecit.

EXPOSITIO I.

Et veniunt Bethsaidam; quæ à Joanne 1. numero 44. dicitur civitas. Jansenius, Maldonatus asserunt vicum appellari, & verbo Græco, quod parvitatem significat, quod parva esset civitas; vel dicendum appellari Bethsaidam vicum hoc loco, quoniam vicus fuerat; civitatem verò à Joanne dici, quia ex vico in civitatem est mutata, ut testatur Josephus libro 18. Antiquitatum caput 4. & ut scribunt D. Chrysostom. homil. 9. in Marcum. Et Brocardus 1. p. cap. 5. § 6. Patria fuit Petri, Andreae, Philippi, Jacobi, & Joannis; & ideo ait Albertus Magnus; hîc ad honorem talis loci, qui tam illustres cives produxerat, voluit dominus eum tam illustri miraculo decorare. Adducunt ei cæcum; quia cæcus non poterat venire, inde ab aliis adducitur; & rogabant eum, ut illum tangeret; Beda ait, Sientes quia tactus Domini, sicut leprosum mundare, ita etiam oculos illuminare valeret.

Et apprehensâ manu cæci eduxit eum extra vicum; scilicet Bethsaidam; & licet dominus voluerit illum locum honorare, ut pote patriam tantorum Apostolorum, ut modo eduxit cæcum extra oppidum? quia ut volunt Theophylactus, & Euthymius, habitatores illius erant indigni ob suam incredulitatem, ut tantum miraculum viderent, & aspicerent; de quo quæstione sequenti; & expuens in oculos ejus; Non sic intelligendum; quod salivam, seu sputum miserit in oculos ejus, sed sputum positum in digito admovit ad oculos ejus; Saliva non est naturalis medicina ad dandum visum; at verò saliva Christi erat supernaturalis medicina, ut pote divinitatis instrumentum, ut ait Albertus Magnus; moraliter Beda ait; Quod Christi saliva significat gratiam quæ per flatum Spiritus Sancti homines illuminat; Ita Comment. quod tribuitur Hieron. nam saliva cum flatu emittitur ex ore. Interrogavit eum si quid videret; Bene sciebat Christus

Græcus, Jansenius, Maldonatus. Josephus. D. Chrysost. Brocard. Alb. Magn. Locus ob susci. e honoratur. Beda. Theophil. Euthym. A. beræ. Bedas. Comment. D. Hieron.

Christus, quod ipse non bene videbat, sed interrogat, ut fateatur imbecillitatem suam, ut cum bene viderit magis agnoscat magnitudinem miraculi.

ter peccavi in cælum, & coram te, jam non sum dignus vocari filius tuus, fac me sicut unum de mercenariis tuis. Luc. 15, num. 18. Prius agit de petendâ veniâ pro culpâ, Pater peccavi; quæ est prima confessio inquit D. Ambrosius; deinde de cibo, ac commoditate corporis fac me sicut unum de mercenariis, D. Gregor. Nyss. Nyss. sen, apud Catenam D. Thomæ; Hunc autem filium prodigum Spiritus sanctus nobis descripsit, ne instruamur nos, qualiter debeamus cordis deplorare peccata. Hinc Pater ante omnia præcipit dare stolam primam: stolam, nempe, interpretare Ambrosio; Sapientiam Divinæ Gratiæ; & annulum, qui ut ait Augustinus in quæstionibus Evangelicis; est pignus Spiritus sancti, & reconciliationis; & ultimo loco calceamenta D. Chrysost. hom. de duobus filiis, quæ sunt ad protegendum, & ambulandum.

QUÆSTIO I. Quare Christus D. ad curandum hunc cæcum eduxit eum extra vicum?

3. Text. A caci eduxit eum extra vicum. Sicut etiam supra cap. 7. n. 33. Mutum, & Surdum Dominus curaturus eduxit de turbâ, sic & modo in præsentî. Respondeo primò; ut hominum plausum viraret, simulque suos doceret vanam gloriam esse fugiendam. Beda; Exemplum suis tribuit, ne de his, quæ faciunt, mirandis; favorem vulgi requirant; Secundò; quia cum Christus D. miracula operabatur, oculos in cælum levabat Patrem exorans, ideo, à turbâ se separabat, ut intentius remotis arbitris oraret.

4. Tertio; etsi Dominus tanto miraculo voluerit locum illum honorare: ut patriam tantorum Apostolorum, ut dixi in Expositione. Tamen Bethsaidæ, indigni erant hoc Christi miraculo, cum vists tot signis in Christum credere nolissent, ut ipse Dominus eis exprobrat. Matth. 11. n. 21. Va tibi Corozaim, va tibi Bethsaidæ, quia si in Tiro, & Sidone (gentilium civitates) factæ essent virtutes, quæ factæ sunt in vobis, olim in cilicio, & cinere penitentiam egissent: Ita Euthym. & Theophyl. Hæc quidem præcepit, quia infideles erant, ut dictum est, ne forte ab eis in anima laderentur, & ipsi non credentes gravius crimen incurrerent.

5. Quarto; Albert. Magnus. Eduxit eum extra vicum, hoc est, remotio impedimenti curationis: quia in vico, in tumultu occasione peccatorum, hoc est in viciis lais concupiscentiis sponsa non invenit Deum; Sed Paululum cum pertransisset eos inveni, quem diligit anima mea. Cantic. 3. Bethsaidæ omnium vitorum turpitudine abundabat: ergo ut homo sanetur separandus est ab ipsâ occasione, ac proclivitate peccatorum, quantum enim homo in illâ est, veloci insanabilis habetur. Sic ait Isaias 43. n. 8. Educ foras populum cæcum: nempe à loco deliciarum suarum in quibus cæci sunt.

6. Quintò; D. Petrus Chrysologus serm. 176. ait: Hæc est Bethsaidæ, cujus perfidiam Dominus exprobrat dicens: Va tibi Corozaim, Va tibi Bethsaidæ, &c. Verba proximè citata Matthæi; ergo apprehensâ manu ejus, de domo infidelitatis eduxit, levat eum de perfidia sessione, ut ante fidem, quam oculos daret, ante mentem, quam corpori redderet sanitatem: Poterat Dominus in uno instanti dare homini oculorum visum, tamen prius intentus fuit, ut daret id, quod magis necessarium erat, animæ nempe sanitatem, quàm corporis, ut ante fidem, quàm oculos, daret; ante mentem, quam corpori redderet sanitatem, Docent nos prius agere de medicamine animæ, quàm corporis, quæ instructus bene prodigus ille veniens ad Patrem clamat; Pa-

Prius agendum de salute anima quam corporis.

Sextò; Redeat iterum citatus Chrysolog. Apprehensâ manu de domo infidelitatis, eduxit; & levat eum de perfidia sessione, Docet, quod si quis vult habere salutem, & bona consequi à deo fugiat à domo perfidiæ, & à cæru, ac conversatione hæreticorum; nam ut rectè ait D. Hieronym. Epistolâ 7. ad Latam: Proclivis est malorum emulatio; & quorum virtutes assequi nescis, citò imitaris vitia. Scribitur Gen. 5. n. 24. Ambulavit Henoch cum Deo, & non apparuit. Ex Græco legitur; placuit Henoch Deo, & non apparuit: Totam suam vitam Henoch Deo consecravit, ut Deo piè viveret, sequestratus ab hominum commercio, & non apparuit: Multa hominum malitia erat super terram; hominis quippe caro corrumpat viam suam: ut dicitur sequenti c. 6. n. 5. Quomodo ergo non placeret Deo; qui tanta morum corruptione, ac depravitate, ita se ab hominibus questra-

bat, ut non appareret, Philo. Hebræus lib. de Abramo ait; Henochum latere ignotus cupiens non humana societatis odio, verum quia fugerat vitia, quibus vulgus delectatus; Ac proinde illud; non apparuit, non solum intelligit Philo, quod Dominus eum tulerit in cælum, sed etiam quod inter homines degens ita se abscondebatur, & separabat ab eis, ut non appareret. Cum David tor, ac tantis insidiis, ac modis persequeretur, volens agere de salute Patris, ac Matris suæ, & suorum militum tendit ad Regem Moab; & dixit ad regem Moab, maneat, oro, Pater meus, & mater mea vobiscum, donec sciam, quid faciat mihi Deus, & reliquit eos ante faciem Regis Moab, & fuerunt ibi cunctis diebus quibus David fuit in presidio. 1. Reg. 22. n. 4. Et paucis post diebus ex Dei mandato. Dixit Gad propheta ad David: noli manere in presidio, proficiscere, & vade in terram Judæ. ibid. n. 5. Cur mandatur Davidi tendere in terram Judæ, ubi multis insidiis, & persecutionibus premebatur, machinante crudeli hoste suo Saule; cur ergo mandatur discedere ex Moabitibus ubi erat in quiete, ac tranquilla pace? Erant Moabitæ idololatæ, & mandatur ab eis recedere, ne cum eis agat. David Lyranus, Quorum aliqui non erant multum stabiles in fide, & declinarent ad idololatriam: Apud Moabitas periclitabatur religione, apud Judæam corporali vitâ, & hæc potius in discrimen est adducenda, dummodo divina fides in deum sit salva, & secura.

Cum Rex Amasias pararet bellum contra Idumæam conduxit ex Israëlitis id est, Samaritanis, Cc 3

Luc. 25

D. Ambros.

Nyssa.

D. August.

D. Chrysost.

7.

D. Chrysost.

D. Hieron.

Gen. 5.

Græcus.

Fugendum à consorcio malorum.

Genes. 6.

Philo.

9.

Ab insidiis consorcio fugiendum.

Lyranus